

KSS:n vieraana Vienasta

On se hyvä, kun Karjalan Siivestyseuran kontaktit vienan-karjalaisiin laajenevat ja lujittuvat. Todisteena on mm. se, että jo toista vuotta perästyksen karjalaisia osallistui seuran vuosikokoukseen ja heimojuhlaan. Kajaanissa huhtikuun alussa pidettyyn tilaisuuteen täältä Karjalasta osallistui ryhmä Kiestinki-seuran jäseniä ja viime vuonna meitä kalevalaisia onnisti.

Pääsimme KSS:n kutsusta esittämään taitojamme Tampereelle. Tästä matkasta, jonka toteuttajista yksi oli täkäläinen Uhtua-seura, haluaisinkin vähän kertoa Karjalan Heimon lukijoille.

Heti aluksi lämmin kiitosemme KSS:n johtokunnalle (ja myös Uhtuan Seudun Perinneseuralle) onnistuneesta matkastamme. Väinöläin lapsia (tämä on johtamani lastenyhtyeen nimi) kiinnosti kaikki: hyvät tieteet, värikkäät mainosvalot, kaupat ja tavaratalot, moderni hotelli ja erikoisesti ihmisten hyväntahtoisuus ja vieraanvaraisuus.

Uhtualaisia lapsia jännitti ja pelotti kovasti konsertin edellä, kun meille sanottiin, että heimojuhlaan tulee karjalaisia ympäriä Suomea ja lisäksi Karjalasta ja Tveristä.

Valtuuskuntaamme kuuluivat aikuiset ja minä rauhoittelimme lapsia. Sanoin heille, ettei tarvitse kainostella; katsojat ovat samoja karjalaisia, mutta vain Suomessa asuvia. "Vapautukaa pelosta ja jännityksestä – silloin esityksien onnistuu", minä kehoittelin. "Hymyilkää, olkaa vilpittömiä, esittäkää emotionaalisesti – silloin menestyskin on turvattu ja yleisö mieltyy teihin".

Ja niinhän sitten tapahtuikin, kuten neuvoin. Vastaanotto oli erittäin lämmin: sekä lapset että yleisö olivat liikuttuneita. Toivon, että samanlaiset tunteet valtasivat heimojuhlan osanottajat kiestinkiläisten esiintyessä Kajaanissa.

Monet karjalaisista kävivät esitystemme jälkeen oikein pukuhuoneessa kiittämässä lapsia ja kyselemässä, kenen sukua nämä tytöt ja pojat ovat. Nimenomaan tässä tulikin monille ällä eteen.

Vaikeudet johtuivat ennen kaikkea lapsien heikosta kielitaidosta ja sukujuuriensa huonosta tuntemuksesta. Valitettavasti lapsemme Uhtualla harvoin puhuvat vanhempiensa kanssa omalla karjalan kielellä (keskenään eivät koskaan), vaikka elävätkin perheissä, joissa toinen tai molemmat vanhemmista ovat karjalaisia.

Minusta tuntuu, että Karjalassa tapahtuu nykyään samaa kuin minun lapsuuteni vuosina. Meidän inkeriläisperheessämme ei puhuttu ollenkaan suomea tai inkeriä. Siihen olivat tietenkin omat syynsä.

Perheemme oli vainovuosiin karkotettu Kirovskin alueelle.

Yleinen käsitys oli, että tytöille ei tarvitse opettaa suomea eli siis äidinkieltämme. Tätä perusteltiin sillä, että tytöt menevät naimisiin venäläisten kanssa ja seka-avioliitossa keski-Venäjällä perheet pärjäävät pelkällä venäjän kielellä (ikäänkuin muuta maailmaa ei olisi olemassakaan. Ja kun tällaisessa seka-avioliitossa syntyi lapsi, niin hänen passiinsa merkittiin (jopa väkisin) kansallisuudeksi venäläinen. Merkillistä!

Isäni oli otettu surullisenkuluksaan työarmerijaan, josta äitini pelkäsi puhua. Äidin täytyi yksin kasvattaa minua ja Riitta-siskoani. Hän kävi työssä kahdessa vuorossa.

Meillä oli lapsenlukkana ukrainalainen mummo ja me lapset puhuimmekin ukrainaa; venäjän kielen omaksuimme myöhemmin. Ja vasta aikuisina, tullessamme Karjalaan, aloimme vähitellen tajuta, mitä meitä puuttuu... Sen vuoksi minä kehoitin lasten vanhempia, ensinnäkin äitejä puhumaan lastensa kanssa omalla kielellä.

Tampereella ollessamme minä panin merkille, että monen monet Suomessa asuvista karjalaisista eivät ole unohtaneet omaa äidinkieltään. Kun he seurasivat lastemme esityksiä, näki heidän silmissään koti-ikävä. Monet halusivat ja tulivatkin keskustelemaan kanssamme toivossa löytää sukulaisia, heimoalaisia.

Siksi kehotankin kaikkia: kertokaa lapsillenne sukunne historiasta, puhukaa heille omaa äidinkieltä ja vaalikaa omaa kansallista kulttuuria. Nämä ovat kansamme tärkeimpiä arvoja.

HERTTA REMSU
os. Jupilainen

□ Suomen historiallisen seuran toiminnanjohtaja Rauno **Enden** sai Opetusministeriön myöntämän tiedonjulkistamisen erityispalkinnon. Rauno muistetaan laukkukaupahistorian kirjoittajana Maiju Keynään työn ymmärtäjänä ja tukijana.

Samassa yhteydessä Opetusministeriö palkitsi myös Heikki **Kirkisen**, Pekka **Nevalaisen** ja Hannes **Sihvon** yhteisteoksen Karjalan kansan historia.

MERKKIPÄIVIÄ

Vile Jaakkonen täytti 95 vuotta 25.3. Haukiputaalla. Hän on syntynyt Rukajärven Marjavaaran kylässä, noin 25 km kirkonkylästä rajalle päin. Perheessä oli kolme poikaa, joista Kalle ja Vile pakenivat Suomeen 20-luvun alussa, vanhin veli Panhila oli saanut surmansa Karjalan kansannousun aikana. Isä Jussi (Iivana) oli tuolloin jo kuollut, mutta äiti jäi Marjavaaraan Kallen vaimon ja pienen tyttären kanssa.

Alkuvuodet Suomessa Vile asui Kuhmossa ja muutti sitten Haukiputaalle. Hän oli työssä Martinniemen sahalla eläkkeelle jäämiseensä saakka. Martinniemessä asui 20-30 -luvuilla paljon Karjalan pakolaisia ja Karjala-kerhojen toiminta oli vilkasta. Oli kyykänpeluuta ja illanviettoja, jopa oma kuoronkin.

Kerhossa Vile Jaakkonen tapasi tulevan vaimonsakin, Jyväskylän kotoisin olevan Olga Pihlajan. Vuonna 1929 solmittu avioliitto kesti 63 vuotta Olgan kuolemaan saakka. Heidän kodistaan tuli toinen koti myös Olgan sisaren orvoiksi jääneille lapsille.

Leskeksi jäätyään Vile Jaakkonen siirtyi asumaan Haukiputaan vanhaankotiin ja viettää siellä leppoisia eläkepäiviä monivaiheisen elämän ja uutteran työnteon jälkeen. Ikä on jo korkea, mutta mieli virkeä ja hän muistelee mielellään Karjalan asioita. Yhteydet Karjalaan säilyvät kirjeenvaihdolla Kalle-veljen tyttären kanssa.

Helmi **Söderman** o.s. Suviranta (synt. 11.4.1925 Oulujoella) täytti 70 vuotta Oulussa. Hänen isänsä oli Hotatta (Heikki) Suviranta ent. Vasiljev Röhöstä ja äitinsä Maria o.s. Leontjeva samoin Röhöstä. Vanhemmat ja kolme Röhössä syn-

nynttyä lasta tulivat pakolaisina Suomeen v. 1922.

Kansa- ja talouskoulun käytyään Helmi tydensi opintojaan erilaisin vanhustenhoitoon liittyvin kurssein. Palveltuaan toistakymmentä vuotta Muotiliike Sandbergilla erilaisissa tehtävissä Helmi siirtyi liikkeen lopettua toimintansa Diakonissalaitoksen palvelukseen toimien siellä eläkevuosiin saakka. - Avioliiton hän solmi v. 1961 porilaisen Pentti Södermanin kanssa.

Helmin harrastuksiin kuuluvat nyt eläkepäivinä erilaiset liikuntamuodot. Vanhustyö on edelleen lähellä sydäntä. Niinpä hän saattaa poiketa aivan tuntemattomienkin vanhusten luona ja tuoda heitä kotiinsa vierailulle. Tällainen toiminta antaa hänelle suurta mielihyvää. Olisiko lähimmäisenrakkaus perua vieraanvaraisesta karjalaisesta kodista? - LL.

89 vuotta täytti Maria Huotari-Ritoniemi 25.3.-95 Tampereella. Hän on syntynyt Kontokin Kenttjärven kylästä.

Apurahoja

Fil.lis. Irma-Riitta **Järvinen** (SKS) on saanut Niilo Helanderin säätiöltä 30 000 markan apurahan tutkimukseensa, jonka aiheena on Karjalan uskomus- ja legendaperinne. Dosentti Antti **Laine** (Joensuu) sai 29 000 markkaa Karjalan ja Komin kansallisen historian tutkimukseen.

Niilo Helanderin säätiö myönsi lisäksi useita apurahoja Euraasiaan pohjoisten kielten ja kulttuurien tutkimuksiin (ersä-mordvan sanakirja, suomalais-ugrilaiset kansan rakentajina, nenentsien poronhoito, nenentsien kielen morfologinen sanakirja ym.).

• Samuli Paulaharjun rahasto palkitsi valokuvaaja **Pentti Sammallahden**. Pentti kiersi Vienassa ja valokuvasi samoja kohteita, missä I.K. Inha sata vuotta sitten kiersi.